

УДК 796(100)

Магера Т.Г.,

викладач кафедри фізичного виховання

Гуманітарного інституту

Київського університету імені Бориса Грінченка;

Данило Л.І.,

викладач кафедри фізичного виховання

Гуманітарного інституту

Київського університету імені Бориса Грінченка

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

У статті розглянуто специфіку фізичної підготовки підрозділів спеціального призначення в різних країнах світу, здійснено її порівняльний аналіз.

Ключові слова: *фізична підготовка, підрозділи спеціального призначення, рейнджери.*

Актуальність. Підрозділи, частини і групи спеціального призначення (СП) створювалися в збройних силах розвинених держав для боротьби з сильним супротивником. Підрозділи СП діють у військових операціях без зайвого шуму і успішно вирішують найскладніші завдання. Найбільшим досвідом у створенні таких формувань володіють США, Великобританія. Тому загальну організацію та способи бойового застосування підрозділів СП ми розглянемо на їх прикладі.

В Україні, відповідно до ст. 2, ч. 6 ст. 5 Закону України «Про Національну гвардію України» та з метою визначення правових засад організації і порядку діяльності підрозділів (загонів) спеціального призначення Національної гвардії України, було затверджено Положення про підрозділи (загони) спеціального призначення Національної гвардії України від 25 липня 2014 р. за № 864/25641. Основними завданнями підрозділів (загонів) є захист та охорона життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами — із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій [1].

У Великобританії є кілька спеціалізованих підрозділів, які брали участь в операціях з локалізації та припинення терористичних актів: група захисту диппредставництв (*Diplomatic Protection Group*), що охороняє дипломатичні представництва в Лондоні; «блакитні берети» (*Blue Berets*) – група інструкторів-снайперів; антитерористичний підрозділ Скотланд-Ярду, що складається з 87 детективів. Їх завдання — проникнення в терористичні організації (*Anti-Terrorist Squad*); спеціальна патрульна група Скотланд-Ярду (*Special Patrol Group*), створена для патрулювання приватних володінь і захисту від злочинців; відділення технічної підтримки (*Technical Patrol Group*) — створено для патрулювання приватних володінь і захисту від злочинців; відділення технічної підтримки (*Technical Support Branch*), що має електронні прилади спостереження; армійський саперний підрозділ (*Armys Bomb Squad*) — може встановлювати або демонтувати вибухові пристрої. Основною бойовою одиницею по боротьбі з тероризмом є спеціальний підрозділ повітряних десантників (*Special Air Services (SAS)*), що складається з найбільш стійких і рішучих добровольців британської армії. Він був сформований під час другої світової війни в 1941 р. полковником Давидом Стірлінгом (*David Stirling*). Підрозділ спеціалізувався на проведенні операції в тилу німецьких військ в Африці, зокрема проти корпусу Роммеля. У 1942–1943 рр. на основі SAS була утворена окрема рота спеціального призначення, яка брала участь у забезпеченні операції «Оверлорд» з висадки англо-американських військ у Нормандії.

Набір особового складу в частини спеціального призначення здійснюється двічі на рік на добровільній основі з числа офіцерів, солдатів і сержантів сухопутних військ та ВПС. У зв'язку з особливою складністю завдань, покладених на ці підрозділи, кандидати проходять ретельний відбір. Важливе значення надається їхній політичній благонадійності. Відбір кандидатів включає кілька етапів, в ході яких вони проходять перевірку розумових здібностей, фізичної витривалості, загальної військової підготовки, наполегливості, кмітливості, винахідливості та інших морально-бойових якостей. За зовнішніми даними кандидат повинен мати середній зріст, європейські риси обличчя без особливих прикмет і міцну статуру.

На першому етапі тривалістю десять днів перевіряються загальна фізична підготовка, знання військової топографії та вміння орієнтуватися на різній місцевості. Перевірка з фізичної підготовки включає, зокрема, крос на 2,4 км у польовій формі (норматив 12 хв). На другому (також десять днів) перевіряється витривалість кандидатів при здійсненні марш-кидків на різній місцевості з щоденним збільшен-

ням навантажень. Заняття починаються о 4.00 і закінчуються о 22.30. Заключним тестом є марш-кидок по пересічній місцевості на 64 км з повною бойовою викладкою загальною вагою 25 кг (контрольний час 20 годин). Третій етап (14 тижнів) включає підготовку та перевірку особового складу з тактичної, розвідувальної та вогневої підготовки, а також військової топографії щодо форм і способів дій підрозділів спеціального призначення. На четвертому (приблизно 40 днів) проводяться парашутно-десантна підготовка і стрибки з парашутами з малих висот. На п'ятому (три тижні) здійснюється навчання та перевірка здібностей кандидатів на виживання в екстремальних умовах, а також оцінюється їх здатність діяти в особливих умовах (рейди в тил «противника», переслідування «противником», організація та здійснення втечі з «полону»). Після кожного етапу кандидати, які не пройшли встановлені тести, відраховуються (в цілому відсів досягає 80 відсотків) [2].

Особовий склад, що витримав усі випробування, направляється в навчальний центр 22-го полку спеціального призначення для проходження підготовки тривалістю 15 тижнів. Протягом трьох-чотирьох тижнів проводяться заняття з тактичної, розвідувальної, автомобільної, альпіністської, медичної та фізичної підготовки (включаючи бойове самбо і карате), мінно-підривної справи, військової топографії та зв'язку. Також вивчаються всі фактори, пов'язані із застосуванням зброї масового ураження. Заняття проводяться як з одиночними військовослужбовцями, так і в складі груп взводу. Вогнева підготовка (до шести тижнів) включає вивчення стрілецької зброї та іншого озброєння національного виробництва, а також іноземних зразків. На практичне відпрацювання спеціальних вправ зі стрільби кожному бійцю виділяється 1500 патронів. Курс на виживання в екстремальних умовах на різній місцевості влітку і взимку проводиться протягом трьох тижнів в районі м. Ексмур.

У *Сполучених Штатах Америки* боротьбою з тероризмом займається Федеральне бюро розслідувань (ФБР). Для ведення бойових операцій проти терористів у кожному з 59 управлінь ФБР є принаймні один спеціальний бойовий підрозділ по боротьбі з тероризмом — так зване SWAT — *Special Weapons and Tactics*. Бійці SWAT підготовлені у стрільбі зі снайперських гвинтівок з сучасними прицільними пристроями, спеціальних видів автоматичної зброї, володіють прийомами рукопашного бою, мають навички швидкої висадки з вертольотів у момент атаки, лазіння по канатній драбині тощо. Групи SWAT перебувають у постійній бойовій та фізичній готовності, вивчають форми і методи здійснення терористичних акцій, особливості поведінки терористів при їхньому оточенні, а також опановують спеціальні навичками ведення

переговорів з терористами з метою звільнення заручників, затриманих на території США.

Рейнджери існують в американській армії з 1762 р., з моменту її виникнення. Саме тоді був написаний «Статут рейнджерів», що діє до цих пір. Рейнджери брали участь у всій війнах, які вели Сполучені Штати. Чималу роль зіграли вони в діях американських збройних сил у Другій світовій війні, в період війни в Кореї, у В'єтнамі, в операції «Буря в пустелі». Стати рейнджером дуже просто. Для цього треба пройти 72 денний курс у Форт-Беннінг, штат Джорджія, і в деяких інших школах. Якщо ви витримаєте всі випробування, то отримаєте право називати себе рейнджером, служити в одному з підрозділів рейнджерів, вчити інших тому, чому навчилися самі. Головна мета курсу «рейнджер» полягає в підготовці командира штурмової групи, здатного діяти в найважчих військових умовах. Такі групи американської армії використовуються для нальотів на ворожі об'єкти в тилу, засідок, а також розвідки і патрулювання. В американській пресі повідомлялося, що основний зміст програми перевірки рейнджерів — випробування на силу, витривалість і сміливість: лазіння по канату на задану відстань, віджимання в упорі лежачи, виконання 37 швидкісних гімнастичних вправ, плавання в обмундируванні й спорядженні, спуск з платформи по канату з подальшим падінням у воду з висоти сім метрів, проходження по балці на висоті двадцять метрів, подолання перешкод, спуск зі скелі по канату [3].

Початковий етап триває 338 навчальних годин. У цей період здобуваються теоретичні знання та практичні навички з тактики дій в тилу супротивника, топографії, підривній справі, парашутно-десантної підготовки, а також по використанню особистої зброї і бойової техніки своїх військ та іноземних армій, управлінню та зв'язку. На гірську підготовку відводиться 309 навчальних годин. Основний зміст цього етапу становить освоєння техніки скелелазіння та вивчення тривалих переходів по гористій місцевості.

На третьому етапі тривалістю 376 навчальних годин розробляються питання ведення бойових дій вускладних умовах сучасної війни. Особовий склад вчиться виконувати завдання щодо розкриття угруповань супротивника, ракетно-ядерних засобів, резервів та інших важливих об'єктів. Заняття проводять досвідчені інструктори, які отримали практичні навички в агресивних війнах. Військовослужбовці, котрі успішно закінчили навчання (відсів складає до 50 відсотків), отримують свідоцтво «рейнджера» і право носіння на верхній частині лівого рукава золотисто-жовто-чорної нашивки з написом «Ranger».

В Україну наприкінці вересня 2015 р. мають приїхати 10 техаських рейнджерів, які почнуть відбір і навчання 25 майбутніх інструкторів підрозділу спеціального призначення КОРД Національної поліції України. Від кандидатів на службу потрібен високий рівень фізичного розвитку і підготовки. Він визначатиметься в ході обов'язкової перевірки. Так, кандидати повинні у формі і армійських черевиках проплисти 50 м (без урахування часу), віджатися від підлоги 52 рази за 2 хв, перейти в положення «сидячи» з положення «лежачи на спині» (руки за головою, ноги зігнуті в колінах під кутом 90 градусів, ступні утримує партнер) 62 рази за 2 хв, пробігти в спортивній формі 3,2 км за 14 хв 54 с. Перерва між вправами складає 2–10 хв.

Тестові випробування добровольців проводитимуться протягом трьох тижнів. У цей же час перевірятимуться їхні морально-психологічні якості та рівень інтелекту. Заключний етап випробувань — «партизанський полон».

Висновки. Після недавніх подій в Україні як ніколи гостро постало питання про її майбутнє. Українському народу потрібна Національна гвардія на зразок Національної гвардії США та Великобританії. При підтримці правоохоронців із США та завдяки численним партнерам, що спрямовують свої зусилля на максимально ефективне використання їхнього досвіду в реформуванні МВС України, ми можемо сподіватись на зміни.

Джерела

1. Положення про підрозділи (загони) спеціального призначення Національної гвардії України // [Електроний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0864-14>
2. Монилов С. Комплектование вооруженных сил Великобритании рядовым составом [Текст] / С. Монилов // Заруб. воен. обозрение. — 1997. — № 1. — С. 23–25.
3. Царьков В.А. Сили спеціальних операцій США: питання теорії і досвід бойового застосування, ИВИ [Текст] / В.А. Царьков. — М., 1993.

В статті розглянуто специфіку фізичної підготовки підрозділів спеціального призначення в різних країнах світу, здійснено її порівняльний аналіз.

Ключевые слова: фізична підготовка, підрозділи спеціального призначення, рейнджери.

The article examines the specificity of physical training of special forces units in different countries in the world, and gives its comparative analysis.

Key words: physical training, special forces units, rangers.